Ч. 63 Неділя 19 (31) марця 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Стережіть ся обманьства!

Наших зубожілих а темних селян використує хто хоче і руйнує їх до послїдка. А правду сказавши, то й годї як тому зарадити, бо коли наш селянин далеко скорше послухає заманчивих слів першого лїпшого дурисьвіта, як розумної ради статочного чоловіка, то що тут можна вдіяти? От і ми вже тілько нераз написали ся про еміґрацию та остерігали наших господарів, щоби не продавали свого ґрунту, а чи се що помогло. Годї прецї комусь заказати, щоби він не продавав свого ґрунту та й не запродував сам себе в неволю, — на то нема ніякого права і длятого то ми недавно пишучи про еміґрацию до Бразилії, сказали: вольному воля, спасенному рай! А мимо того беремо ся нинї знову остерігати наших селян перед обманьством з другого боку, перед еміґрациєю в другу сторону — до Росиї, на Кавказ. Що-до Бразилії, то ми доносили вже давнїйше, що там не дають людем анї ґрунту анї худоби, анї гроший на заведене господарства, лиш наймають їх за дуже малу цїну на роботу при плянтациях кави. Наші селяни, що в своїм нерозумі дають ся туди завабити, запродують ся по просту в неволю, бо роблять там ту саму роботу, яку робили давнїйше невільники, котрих там заказано тримати. Ті невільники були чорні люди, а коли тепер на їх місце прийдуть білі, то буде добра вимівка, бо нїхто би й не повірив, що білі люди запродують ся в неволю — а по правдї так оно єсть, бо знайшли ся такі в Галичинї, котрі готові запродавати ся і запродують ся в неволю. Недавно же доносили ми, що др. Семирадский зі Львова їздив до Удіни і Ґенови, щоби там на місци розслїдити справу наших еміґрантів. Показало ся, що в Удінї мешкав до недавна якийсь спритний аґент, котрий пускав в сьвіт всілякі байки і вабив наших людий до Бразилії. Тепер він десь щез без слїду а яких 200 наших селян будуть мусїли вертати звідтам шупасом, бо не мають з чим їхати дальше. Так отже позбули ся они тут послїдного кусня землї, в дорозї стратили послїдний гріш, до Бразилії не доїхали і самохіть зійшли на жебраків. То суть наслїдки легкодушности і темноти нашого селяньства!

Але тепер, як зачувати, розпочала ся аґітация до еміґрациї в другий бік — до Росиї, на Кавказ. Та чому би нї? Коли на наших темних селянах збили маєтки одні аґенти, бразилійскі, длячого би не мали спробовати того щастя знову й другі аґенти, росийскі? Кажемо: знову, бо то вже раз бувало, що росийскі аґенти намавляли наших селян їхати до Росиї та обіцювали їм там також золоті гори. А прецї й в Росиї суть такі-ж самі селяне і то точнїсенько такі самі як і наші, Русини, і так само бідні, так само у них мало землї як і у наших. Чому-ж їх не ваблять па Кавказ, чому їх туди не везуть, коли там тілько землї, що єї аж даром роздають? Проста річ, чому: тому, що тамошних селян не можна би так легко обдурити, бо то діялось би в одній державі, аґентів можна би легко зловити і відповідно укарати. За границею лекше людий дурити, тим більше, коли ще там можна мати й добрих помічників до того. Отже видко, що ті помічники розпочали тут вже свою роботу, бо з Брідщини та Бобреччини і з околиці Глинян висилають селяни просьби на чиїсь приватні руки до Петербурґа, щоби їм позволено осїдати на Кавказї. Кавказ то гори далеко висші як наші Карпати, але місцями суть й урожайні долини, хоч в многих сторонах, особливо недалеко моря суть дуже нездорові околицї, в котрих люди дуже часто нездужають і умирають на пропасницю. Ми пригадуємо тут, як то вже й торік пригадували, що звістний у нас давнїйше тепер вже покійний о. Наумович одного часу захвалював дуже нашим селянам Кавказ і сам був туди поїхав, але там помер. Отже, що там такого доброго на тім Кавказї? Звідки там набрало ся тілько землї, що єї готові аж нашим селянам відступати? Просте обманьство — таке саме як і з Бразилією. По росийско-турецкій війнї в роках 1877 і 1878 взяла Росия від Турків спорий кусень краю поза Кавказом. В слїд за тим почали виносити ся звідтам Турки, а богато росийских ґенералів та всїляких чиновників (урядників) і других людий набули там за безцїн тілько ґрунтів, що аж не знають що з ними робити. Землї нема кому обробити, бо свої люди, таки самі Москалї, не дурні іти комусь в найми або купувати за великі грошї ґрунти, котрі потребують великого вкладу, коли мають приносити якийсь хосен — отже треба оглянутись за дурними, котрі або би добре заплатили за землю (самі нехай відтак їдять або таки ту землю або свої колїна), або пішли би в найми і тяжко як в неволи працювали на московских чиновників та ґенералів. А де-ж знайти тих дурних? Ну, як то де? А в Галичинї межи Русинами. От і маєте всю причину намови до еміґрациї на Кавказ. Але гадаєте, що еміґрация робить ся лиш в інтересї московских чиновників і ґенералів та взагалї в інтересї властителїв ґрунтів на Кавказї? Де-ж там; то єсть чисто шпекуляция аґентів, котрі хотять заробити грошї на наших селянах, від-

---

1)

Чи суть на Марсї люди?

(Вислїдки послїдних спостережень звіздарских на планетї Марсї.)

Нема мабуть торжественнїйшої і більше підносячої людского духа хвилї, як та, коли чоловік серед тихої ночи, що глухим спокоєм вкриває цїлу природу, підойме свої очи в гору і гляне на безкрає небо, засїяне міліонами ясних зірок, та пригадає собі, що то все сьвіти, тисячі а тисячі разів більші, як наша земля, ба, більші, як цїлий наш сонїчний сьвіт. Аж тогди почує він, як безконечно маленьким, як безсильним сотворінєм єсть той, що привик називати себе паном землї, а як безконечно великою, як все могучою єсть воля Того, що здвигнув ті сьвіти і визначив їм дороги, та котрий лиш сам один знає, від коли они ходять тими дорогами і доки ще будуть ними ходити. Але чоловік в своїй цїкавости хотїв би все знати, хотїв би збагнути волю Всемогучого і питає ся, чи ті далекі сьвіти такі самі, як наш? Чи суть там де на них такі самі люди, як ми? Коли-ж не може на то знайти ніякої відповіди, то бодай творить собі в своїй уяві якусь звязь тих сьвітів з людьми на земли і душі померших висилає на звізди. Звістна прецї повірка в нашім народї, що кождий чоловік має свою зірку на небі, котра нїби то тогди зачинає сьвітити, коли він родить ся, а погасає разом з єго житєм на земли. А в инших казках розповідає ся, що душі померших перемінившись на білі овечки перебувають аж до часу свого дальшого призначеня на місяци або на якійсь иншій зірцї. Подібні повірки суть і у иньших народів.

Але то, що широкі маси непросьвічених людий стараються ся пояснити собі лиш повірками та казками, то постановила собі в новійших часах розслїдити строга наука всякими лиш можливими нинї способами; а хоч все ще не змогла рішучо відповісти: так або нї — то все-таки дійшла вже бодай до того, що серед безчисленних сьвітів наша земля не може становити якоїсь виїмки, та що й на других сьвітах могли би бути якісь жиючі твари, коли вже не такі самі, як ми, то бодай може якісь подібні, а хто знає, чи може не якісь більше і висше розвинені як люди на земли. На сю гадку навели послїдні спостереженя, які пороблено під конець минувшого року на планетї Марсї, про котрі хочемо тут дещо розказати.

Напростїйший спосіб, щоби переконати ся, чи де на яких звіздах суть люди або взагалї які жиючі твари, був би очевидно той, коли-б можна їх побачити безпосередно на звіздах. Сему однакож стоять на перешкодї дві обставини: дуже далеке віддалене других сьвітів від нашої землї, а відтак проста неможливість зроблення таких дальновидів, при помочи котрих можна би кожду, хоч би найдрібнїйшу річ, видїти бодай на найблизше до землї стоячих звіздах, так, як на долони. Отже не позістає нїчого, як лиш хиба порівнувати то, що ще можемо доглянути на звіздах, з тим, що видимо у себе на земли, а з того порівнуваня здогадувати ся, що може бути на звіздах. Річ очевидна, що коли розходить ся о питане: чи суть де на яких звіздах люди? — то в першім рядї можна і мусить ся мати на оцї наш сонїчний сьвіт, т. є. всї ті планети, котрі як і наша земля кружать доокола нашого сонця, бо они найблизші до нас. Всї прочі звізди становлять вже окремі сьвіти для себе і так далекі, що нам вже досить і того, коли о них довідаємо ся дещо хоч би лиш поверховно. Тим вже обмежає ся повисше питане лиш на наш сонїчний сьвіт, а коли на однїй єго планетї, на земли, суть люди, то здогад простий, що так само могли би бути люди і на якійсь другій планетї сонїчного сьвіта. Але услівєм жиючих тварий в нашім понятю єсть передовсїм воздух і вода а відтак і відповідна теплота. Коли отже ще й на якійсь иншій планетї нашого сонїчного сьвіта мали би бути такі люди, як ми, або бодай подібні до нас, то мусїли би там бути і згадані три услівя. Розгляньмож ся близше по тих планетах.

Найблизшим до нашої землї єсть місяць і єго знаємо длятого найдокладнїйше. А щоби в дальшім ходї нашої розвідки можна порівнати відносини на планетї Марсї і тим лїпше їх зрозуміти, то згадаємо тут бодай коротенько про то, що вже нинї знає ся о місяци.

купуючи ґрунт від властителїв дуже дешево, а продаючи его нашим селянам дуже дорого. При тім ще числять они на всякі инші зиски спроваджуючи еміґрантів з Галичини до Росиї, людий темних і не знаючих відносин в чужім краю. Ми пригадуємо тут ту історию Федора Білецкого, котрий утїк з Галичини і осїв на Волини зараз за Бродами, а про котру ми писали торік в осени обширно.

Той Білецкий пішов був в спілку з якимсь москалем ґрафом Сологубом, котрого опісля в Росиї засудили до кримінալу, і взяв ся заводити в Радивилові фабрику свиньского мяса. Фабрики не було ніякої; то лиш так було сказано на затуманенє людий, а розходило ся головно о то, щоби вабити галицких селян до Росиї. До сеї спілки належав ще й якийсь чоловік зі Львова, котрий на листах підписував ся Аделя Каровска; вмішав ся був також і Наумович. То дїяло ся ще в 1890 р., коли то в падолистї відбула ся перша нарада в справі фабрики свиньского мяса. Тимчасом показало ся, що пішла инша фабрика — фабрика на хлопску шкіру. Наші читателї пригадають ще собі ті часи, як то громадно кинулись були наші селяни до Росиї і як їх опісля звідтам само правительство росийске завертало.

Отже що зробив той Білецкий? Він купив від якогось Москаля, Рябошапкіна 700 десятин землї за 46.000 рублїв і з того мав заплатити 20.000 рублїв довгу до банку. Білецкий заходив ся коло того, щоби з того довгу правительство росийске заплатило 12.000 р. а решту т. є. 14.000 обіцяв ся він заплатити Рябошапкіну тогди, коли єму земля зародить, значить ся, Білецкий купив землю без гроший. Що-ж робить той Білецкий дальше? Він намовляє через згадану вже Аделю, а та через своїх підручників, наших селян до еміґрациї до Росиї. Двайцять родин наших селян випродавшись тут прийшли тогди до Білецкого і зложили єму за 140 десятин землї 14.000 рублїв. Білецкий купив від Рябошапкіна десятину по 60 рублїв а продавав нашим селянам по 110 рублїв, отже о 50 рблїв дорожше; до того ще й виставляв кождому, хто зложив єму 110 рублїв, квіт лиш на 100 рублїв. Тимчасом же куплена Білецким земля, а продана вже галицким селянам, була ще в посесиї у нїмецких кольонїстів і він не міг еї роздїлити поміж селян. Представте-ж собі, що за обманьство. Купив нїби то землю, але без гроший; ще еї не мав, а вже взяв від наших селян 14.000 рублїв готовими грішми. Ба, що більше він віддав ту землю, котрої не мав, а котру продав, в посесию свому синови. Що то було за крутарство, годї й розказувати дальше, бо треба би хиба дуже богато писати. Остаточно стануло на тім, що наших селян нарадив хтось, щоби они пішли до ґен.-ґубернатора аж до Київа, а той наказав вернути селянам гроші, а Білецкому загрозив, що вишле его на Сибір.

Отже, здає ся, готова й тепер повторити ся така сама або подібна істория. Для того стережіть ся обманьства і не слухайте намов несовістних аґентів. Нехай вас не кортить Кавказ, бо ти брате темний, хоч підеш в сьвіт, а біда за тобою в слїд — закінчимо словами нашого дописувателя з Рогатинщини.

Перегляд політичний.

Постійна комисия податкова ухвалила на вчерашнім засїданю, щоби в краєвій комисиї для податку зарібкового були також репрезентанти палат торговельних.

Комисия рільнича ухвалила вчера внесенє пос. Вельовейского, після котрого має бути утворена підкомисия зложена з 11 членів, котра має до 1 червня виготовити проґраму і квестіонар для комисиї рільничої. Міністер рільництва, гр. Фалькенгайн, обговорюючи причину упадку рільництва, сказав, що між иншими єсть і та причина, що ґрунти в порівнаню до своїх плодів суть за дорогі.

З Петербурга доносять приватно, що комисия слїдча викрила, що ґен. Анненков, котрий будував закаспійску зелїзницю, допустив ся великого спроневіреня. Сума, котру він спроневірив, доходить до півтора міліона. Ходить чутка, що ґен. Анненков має бути арештований і ставлений перед суд.

Льондоньске бюро Райтера доносить, що в японьскій армії, котра стоїть залогою в Порт Артур вибухла холера; одного дня мало там бути аж 38 випадків занедужаня. В Хінї знов коло Гонґ-Конґ вибухла джума.

Новинки.

Львів дня 30 марця 1895.

— Іменованя. Концепістом полїциї іменований Стефан Дзївиньский.

— Комітет для обходу ювілею униї подїлив ся 10-ого с. м. на секциї: адмінїстрацийну, редакцийну, фінансову, подорожи до Риму і обходово-репрезентацийну і кожда сходить ся що тиждня. Відозва до обходу вже видрукована і розсилає ся до урядів парохіяльних, до рад повітових, урядів громадских, до товариств і редакций. Дня 22 с. м. ухвалила секция редакцийна видати і розіслати другу відозву о складки.

— Запрошенє. Настоятельство Монастиря СС. Василиянок (улиця Зибликевича ч. 24) у Львові має честь запросити Впов. Панї до участи в реколекциях духовних, котрі заходом Товариства сьв. Ап. Павла відбудуть ся в церкви згаданого Монастиря на днях 2, 3, 4, 5 і 6 лат. цьвітня с. р. — кождого дня по полудни о 4 год. Початок дня 2 л. цьвітня о год. 4 по полудни. Сестра *Юлїя*, Ігуменя Монастиря.

— Видїл товариства сьв. Ап. Павла — як доносить „Душпастир“ — приспособив статут товариства церквей сьв. Ап. Петра і сими днями має внести до Намістництва, а також виготовляє проект статута товариства самопомочи сьвящеників, на підставі статутів товариств: взаїмної помочи сьвящеників обр. лат., приватних офіцияїстів і т. п.

— З Микулинець пишуть нам: Дня 6 цьвітня с. р. о 5 год. по полудни відбуде ся Загальний збір членів гал. Тов. для огородництва і пчільництва в тутешнім будинку шкільним з такою проґрамою: 1. Відкритє засїданя головою. 2. Відчитанє протоколу з попередного засїданя. 3. Зданє справи з дїяльности видїлу і зі стану каси. 4. Відчит о роботах в огороді, саді і около пчіл весною. 5. Відбір вкладок до Товариства. 6. Вибір заряду на два лїта і делеґатів до Ради загальної. 7. Внесеня заряду і членів. 8. Роздїленє насїня, книжок і щіп помежи членів. — На се засїданє запрашає Заряд видїлу гал. Товар. для огород. і пчільництва. *А. Рибачек*, директор.

— Покараний курець. В Чернївцях 6-лїтний хлопець найшов недокурений папірос на улици і сховав его в кишеню, бо стидав ся прилюдно курити. Від незагаслого папіроса заняла ся оде-

---

Хоч як великим видає ся нам місяць в повни, а все-таки єсть він по середині мало що більше як четвертину так широкий як наша земля. Єго цїла поверхня єсть чотирнайцять разів менша, як поверхня нашої землї, а сила его, з якою він все притягає до себе, єсть шість разів менша, як притягаюча сила землї; хоч би й який тяжкий камінь, спадаючий на місяци звідкись з гори, спадав би там шість разів поволїйше, як на земли, спадав би значно поволїйше, як найлекший пушок у нас. Воздуха на місяци не ма ніякого, а теплота на нїм дуже змінна і незвичайна. День на місяци має більше як 300 годин і тогди там така страшенна спека, що всяке камінє на нїм пукає і розпадає ся, але що нема анї воздуха анї великої сили притягаючої, то й не чути на нїм ніякого лоскоту, а камінє не розскакує ся, лиш розходить ся. Ніч на місяци має так само більше як 300 годин, а тогди на нїм така студїнь, якої ми на земли не знаємо. Серед таких обставин не могли би на місяци ніяк жити такі люди, як ми, або хоч би лиш подібні до нас. Дальше видимо на місяци вже й голим оком великі сїрі пятна; суть то т. зв. моря, котрі займають широчезні простори. З того, як від них відбиває ся сьвітло, пішов здогад, що то суть рівні площі каміня, подібного до скла. Гори на місяци представляють ся нам як величезні кратери, подібні до кратерів наших огнистих гір, лиш що они так великі, яких у нас на земли нема. Кожда така гора представляє ся з вершка як величезний, круглий вал, з посеред котрого із споду вистає иноді знову гора; із того видко, що гори на місяци твори ли ся тогди, коли він був ще розтоплений, а творили ся в той спосіб, що вибігали як величезні баньки верх місяця, а відтак в горі пукали і утворили вал. Вали ті піднимають ся в гору на 3000 метрів, а коли посеред них єсть ще друга гора, то она не сягає висше, як до 1700 або 1900 метрів. Найменший простір межи тими валами буває на 14 кільометрів широкий, а суть далеко ширші; трудно отже припустити, щоби того рода гори на місяци утворили ся в такий спосіб, як наші огнисті гори; на то нема иншого здогаду, лиш той, що они повставали первістно в видї баньок. На той здогад наводять нас ще й ті факти, що ті валоваті гори сягають одні в других і що в декотрих видко, як їх дно, коли ще було розтоплене, піднесло ся під сам вершок валів і тут очевидно застигло і ствердло. До того ще видко коло тих великих гір валових множество, бо яких 16 до 20.000 малих, котрі повставали так само, як баньки і формально подїравили поверхню місяця. Взаживши всї ті обставини на місяци і вплив землї на него, мусимо наконець прийти до того переконаня, що зміни на нїм і его розвій відбували ся сорозмірно дуже скоро, а з того виходить остаточно і здогад, що на нїм навіть не могли нїколи бути якісь живучі сотворіня.

Дальше від землї а близше до сонця стоїть планета венус, звізда, звістна під назвою „вечірної (або „ранної“) зорі“. На сїй планетї трудно що добачити, бо тогди, коли она стане найблизше до землї, єсть обернена до нас темною стороною і ми не видимо більше нїчого, лиш темний кружочок, котрий пересуває ся по сонци. Правда, се з'явище єсть для нас великої ваги, бо оно дає нам спосіб обчислити, як далеко єсть віддалене від нас сонце, але о самій планетї не дає нам ніякої звістки. Перед тим і по тім видимо з тої планети лиш маленький серпок, подібний до нового місяця, а коли цїлий еї кружок єсть осьвітлений, то она єсть так близько сонця, що ми знову не можемо на ній нїчого добачити; до того ще єсть она тогди дуже далеко від нас, бо більше як на 300 міліонів кільометрів (4 міліони миль). Крім того єсть она ще сповита так густою ослоною хмар, що ми не то не видимо самої планети, але навіть не можемо докладно знати, кілько часу потребує она, щоби раз обернути ся доокола своєї оси. Давнїйше думано, що она потребує на то 24 годин; тепер міляньский звіздар, Скіапареллї, виказав, що она обертає ся лиш раз доокола себе на 225 днїв, єсть отже обернена завсїгди лиш одним боком до сонця, подібно як наш місяць до землї. Серед таких обставин годї нам оперти на чім небудь здогад, щоби на ній могли жити якісь люди.

З других планет єсть меркур найблизше положений до сонця і длятого на нїм така спека, що серед неї не могли би жити люди. О дальших планетах як: юпітер, сатурн, уран і нептун, можна з цїлою певностию сказати, що на них нема людий. Юпітер, що іде зараз за марсом, ще не остиг і цїла его маса єсть ще розтоплена, а прочі планети суть вже так далеко віддалені від сонця, що теплота его доходить туди лиш в дуже малій скількости і не вистала би на удержанє житя не то людий, але й взагалї яких небудь живучих тварий. З тих планет видко вже сонце лиш яко маленьку звізду.

З цїлого ряду планет сонїчного сьвіта остає ся один марс, котрий своєю природою єсть ще найбільше подібний до землї. Заким же приглянемось тій его природі, мусимо ще коротко глянути на розвій сонїчного сьвіта і той ряд планет, в якім они в нїм поступають по собі. Після теориї Ляпляса витворились

жа на хлопци і він наробив на улици богато крику. Єго запхали зараз в купу снігу і так загасили огонь. Попарив ся троха, але більше страху наїв ся і тепер, здає ся, не зараз возьме папірос в руки.

— **Кінетоскоп.** Подумаймо собі, що на приклад два противники бють ся. Дивить ся на них фотоґраф і своїм приладом схоплює кожду секунду їх бійки, як они тогди виглядали. Відтак наліплює ті фотоґрафії по порядку на довгім поясї і вставляє за скла побільшаючі. Пояс з фотоґрафіями причіплює до машинки, котра так борзо звиває ті фотоґрафії на валок, що за кілька хвиль поперед очи може пересунути ся два тисячі тих фотоґрафій. Коли на них дивити ся, то чоловікови здає ся, що бачить перед собою двох противників, як бють ся від початку до кінця. І так всьо можна показати, як танцюють, їдять, плавають— всьо. То називає ся кінетоскоп. Винайшов таку штуку Американець Едізон. А що він уже давнїйше винайшов фоноґрафи, такі машини, що самі говорять, то тепер таку бійку, о якій висше мова, можна оглядати, як живу, і притім чути крики, стогнаня, всї голоси. Тепер таке показують у Відни. Справдї конець — не сьвіта — але віка!

— **На сибірскій зелїзници** — уложено вже від границь европейскої Росиї в глубину Азиї шини на просторі 1400 верств, а 1895 р. будуть уложені шини на просторі 2500 верств. Будова зелїзничого шляху до Іркутска буде скінчена в 1898 роцї. Виготовлений плян середної части сибірскої зелїзницї, від Іркутска до Хабарівки над Амуром, не може бути переведений і длятого приступлено до оброблення нового пляну.

— **Велити** ще мабуть не перевелись. Проф. Бріссо з Парижа пише, що бачив такого велита з родини селяньскої. Велит сей до 16 року житя ріс звичайно, але вже в 21 роцї був високий на 2 метри і 20 цтм. через 15 літ чув ся здоровим і працював, аж потім став хорувати і для зарібку показувати ся людям. Тепер має 47 літ. Руки єго довгі, як в орангутана, і лице малпяче. Дуже притім незручний.

— **Лихварі.** Як всюди по Галичинї, так в Радехівщинї благоденствує лихва, а вже дуже розпаношила ся в послїдних двох лїтах, в котрих бідний селянин не мав нїякого доходу з ґрунту, для того мусїв пристати на все, щоби лиш не згинути з голоду та оплатити всякі тягарі й данини. Отже лихварі, видячи дуже великий попит на гроші, піднесли лихву з 10 проц. з гори на 12 і 15 аж до 25 проц. — і були би в тих добрих для себе часах, при неперестаючім попитї зайти певно аж до 50 проц. коли би не був збив їх з дороги новий судия п. Авліх. Він видячи з одної сторони крайну нужду селян, а з другої безсовістне визискуванє їх, забрав ся рішучо й енерґічно до дїла — і геть поперелохував лихварів, а одного навіть уже зловив до клїтки. Коли п. судия при розслїдї справ відтрунє оплачувану через довгі лїта лихву, то тим допоможе неодному селянинови удержатись на своїй батьківщинї.

Телеґрами.

Відень 30 марця. Закон о податку чиншевім в містї Коломиї, ухвалений соймом, одержав Найв. санкцию.

Християнїя 30 марця. Людність тутешна мимо підбурюваня лїберальних ґазет повитала шведского короля і наслїдника престола дуже симпатично.

Льондон 30 марця. Після наспівших до Вашінґтону вістий правительство японьске згодило ся на застановлене дальших рухів военних против Хіни.

— **Виказ жертв,** зложених на Руску Бурсу тернопільску від 1 липня 1894. по 15 марта 1895 р.

Вч. оо. і впв. пп.: Йосиф Громницкий, нотар з Бродів 5 зр., Юскевич Яков, ц. к. дир. ур. поміч. 6 зр. 26 кр., о. Свистун Діонізий 3 зр., о. Михалевич до складки на празнику в Дичкові 3 зр. 50 кр., о. Мандичевский оплатив леґат бл. уп. о. Івана Христофолименса 9 зр. $6^1/_2$ кр., проф. Головацкий зо складки на весїлю у о. Ізидора Рейтаровского в Лубянках 5 зр. 84 кр. Піментовский власт. дібр в Збаражи 1 дукат, Кавецкий ц. к. староста зі Збаража 5 зр., Бубер властитель Лубянок 2 зр., о. крил. А. Бачиньский зі Львова 1 зр., о. декан Чубатий зі Ступок 1 зр., о. Лужницкий Ник. зі Сороцка 6 зр., Кубе ад'юнкт судовий зі Збаража 1 зр., о. Ганкевич з Деренївки 1 зр., о. Купчиньский з Білковець 1 зр., проф. Головацкий зі Львова 1 зр. Дрібні дари на весїлю у Рейтаровского 7 зр. 35 кр., Складка на вечерку в Рускій Бесїдї дня 2 жовтня 1894 7 зр. 25 кр., Білинкевич судя з Грималова 1 зр., о. Герасимович зі складки в Магдалівцї 4 зр., Кружок купців христ. в Тернополи 2 зр. 52 кр., Стельмах Андрій міщанин в Тернополи 1 зр., Самиця, селянин з Денисова 1 зр. о. Совіт. конс. Билиньский Іван з Баворова, 10 зр., о. Стадник Теодор з Дичкова 6 зр., о. Цегельский зі Струсова 6 зр., Григорий Білик 2 зр., о. Павлик Михайло з Микулинець 6 зр., Понятишин Матій 3 зр., судя Кульчицкий Йосиф 3 зр., о. Любович Іван з Острова 5 зр., о. Глиньский Ізидор з Буцневи 15 зр., Др. А. Шкирпан лїкар в Панині (Угри) 3 зр., о. Балтарович Іван з Ладичина 3 зр., Устиянович Корнило артист-маляр 3 зр., Бородиевич Омелян учитель з Денисова 3 зр., Чичка Андрій господар з Копичинець 10 зр., Гартман Йосиф на руки п. судиї Гриневецкого 5 зр., Щадниця міста Тернополя в дарі 150 зр., 3 пушки в цукорни Домбровского 2 зр. 40 кр. о. декан Залуцкий з Теребовлї 5 зр., о. Барвіньский Іван з Постолівки 3 зр., п. Костецкий Григорій господар з Токів 1 зр., др. Дембицкий адвокат з Коломиї 5 зр., п. Ізидор Кисїлевский з Крогулця 1 зр., о. декан Северин Навроцкий з Шляхтинець 2 зр., о. Ілярій Герасимович з Кривча 2 зр., о. Гиль парох з Шершеновець 5 зр., о. Любович Іван з Острова 2 зр. п. Мойсеович ц. к. нотар з Залозець 5 зр., о. Луцик Ювеналь парох з Пізнянки 4 зр. о. Чубатий Онуфрий з Кобиловолок 2 зр., п. проф. Стефан Дубравский зі Стрия 5 зр., о. Бородайкевич з Калагарівки 1 зр.

теперішні планети нашого сьвіта в той спосіб, що від первістної материї сьвітової відривали ся серединою доокола неї постепенно величезні єї маси, котрі опісля збивали ся в окремі сьвітові кулї і так утворили теперішні планети. Найдавнїйше відорвала ся та маса, з котрої утворила ся планета нептун і та єсть найстаршою. За нею утворив ся уран, відтак сатурн, дальше юпітер, пізнїйше марс а ще пізнїйше земля. Марс єсть отже що до свого походженя старший від землї. Припустім отже, що на марсї були би такі самі відносини, як у нас на земли, що там були би такі самі люди, як ми, — то річ очевидна, що як все на марсї, так і тамошний рід людский мусїв би бути о многі тисячі а тисячі лїт старший, як такий же самий рід людский на земли. Пізнїйше як земля утворила ся венус, а ще пізнїйше меркур, котрий і єсть наймолодшою планетою. В самій серединї поміж тими планетами остав ся величезний осередок первістної материї сьвітової і то єсть то сонце, доокола котрого обертають ся всї єго планети.

В такий самий спосіб, як утворила ся земля із первістної материї сьвітової, утворив ся і місяць з тої материї, що стала основою нашої землї. Місяць яко менша маса, перебув скорше, і — як то вже знаємо — трохи инакше ті зміни, які перебуває земля. Припустім, що на місяци були колись такі самі відносини і такі самі люди, як тепер на земли, то насамперед вік цїлого роду людского на нїм був би мусїв бути дуже короткий, а знову тепер закінчило ся вже на нїм всяке житє і осталась лиш єго мертва маса. Під взглядом розвою представляють ся нам сї три планети в такім порядку: земля єсть ще в повнім розцьвітї свого розвою; на Марсї поступив той розвій вже дуже далеко і мабуть чи не добігає до кінця, а на місяци розвій вже закінчив ся. Пригляньмо-ж ся тепер самому Марсови.

Марс потребує 687 днів, отже о 43 і пів дня менше, як два роки, підчас коли земля потребує 365 днів 5 год. і 48 мін., щоби раз оббічи доокола сонця. Коли-б він потребував як-раз два роки до тої дороги, то в тім самим часї, в котрім земля оббігла би два рази доокола сонця, він оббіг би лиш раз. Тогди стрічалась би земля з марсом що два роки в однім і тім самім місци. Але що марс біжить трохи скорше, то коли земля по двох роках верне знов в то саме місце, де перед тим стрітилась з марсом, то він вже єї перегонив і она мусить бічи ще яких пятьдесять днїв, щоби єго здогонити і з ним знову стрітити ся. Тим способом стрічає ся земля з марсом що два роки і пятьдесять днїв, але за кождий раз в іншій сторонї сьвіта. Докладні обчисленя показали, що коли марс стрічає ся з нашою землею при кінци серпня, то він віддалений тогди від неї лиш на 55 мілїонів кільометрів; коли-ж стріча припадає на март, то він віддалений від нас два рази так далеко. З дальших обчисленъ показало ся, що марс єсть віддалений від сонця пересїчно на 227 мілїонів кільометрів, але раз підходить так близько до сонця, що єсть віддалений від него лиш на 206 мілїонів кільометрів, а другий раз знов відбігає від него так далеко, що віддалене єго виносить тогди 278 мілїонів кільометрів.

(Дальше буде).

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1894, після львівск. год.

Відходять до

	Поспішний		Особовий			
Кракова	3·00	**10·46**	**5·26**	11·11	**7·31**	—
Підволочиск	6·44	3·20	10·16	**11·11**	—	—
Підвол. Підзам	6·58	3·32	10·40	**11·33**	—	—
Черновець	6·51		10·51	3·31	**11·06**	—
Стрия			10·26	7·21	3·41	7·46
Белзця	—		9·56	**7·21**	—	—

Приходять з

	Поспішний		Особовий			
Кракова	3·08	6·01	**6·46**	**9·36**	9·36	—
Підволочиск	2·48	**10·06**	**6·21**	9·46	—	—
Підвол. Підзам	2·34	**[illegible]**	9·21	5·55	—	—
Черновець	**10·16**		**7·11**	8.13	1·03	2·38
Стрия	—		**9·23**	9·10	**12·46**	—
Белзця	—		8·24	5·21	—	—

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. ранс.

В інформацийнім бюрі ц. к. австр. зелїзниц державних у Львові ул. Третого Мая ч. 3. (Готель Імперіяль) продає ся білети полосові і окружні, пляни їзди і тариф у форматї кишеневім і дає ся інформациї в справах тарифових і перевозових. У тім бюрі, а також у такім самім бюрі у Відни (I. Johannesgasse 29) уділяє ся устних або письменних пояснень в справах служби на ц. к. австр. зелїзницях державних. О скілько підручники ві зваляють, можна також засягнути інформаций що до решти австро-угорских і заграничних зелїзниць.

Час подаємо після годинника львівского він різнить ся о 35 мінут від середно - европейского (зелїзничого): коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 год. і 35 мін.

Надіслане.

Глядає посади Теодор Казнох, півець з добрим голосом і красними сьвідоцтвами. Мешкає в Гіїчи, почта в місци.

За редакцию відповідає Адам Кроховецкий

ПАВЛО ЛЕВИЦКИЙ

в Добрачині (почта Кристинопіль)

предприймає всякого рода будови: церквей, будинків конкуренцийних, парохіяльних і шкільних, горалень, в загалі всяких будинків, і виконує солїдно і дешево.

Всї виконані ним будівлї зискали загальне признанє, чого доказом кілька наведених сьвідоцтв:

„В р. 1886, повірив комітет церковний в **Розджалові,** пов. сокальского, п. Левицкому з Добрачина будованє мурованої церкви в Розджалові. Можемо заручити кождому, що церков уже на укінченю, а п. Левицкий вдоволив всїм вимогам правним і всїм жаданям майстерским, тому єго яко предприємця до більших будівель рекомендовати можемо.

Розджалів д. 14 лютого 1888.

Мих. Фолис приходник, **Стеф. Покимброда**, член комітету, **Фед. Жеребецкий**, нач. громади".

„Громада **Сушно,** пов. каменецкого, повірила мин. року п. Левицкому з Добрачина будову мурованої двоклясової школи з відповідним помешканєм для учителя. Тую будову провадить він точно після поданих єму плянів і указок з повним вдоволенєм місцевої ради шк. і начальства громадского. Можемо отже сьміло єго поважного предприємця, яко чесного, сьвітного і порядного чоловіка як найдальше і найщирше поручити.

Сушно дня 8 лютого 1888.

Мих. Кордуба, предс. ради шкільної. **Досько Барак**, начальник громади. **I. Brennenstuhl**, Gem. Vorst".

„Пан П. Левицкий з Добрачина приняв предприємство нового мурованого приходства в **Корчмині**. Ту будову, вже на укінченю, веде він з повним вдоволенєм комітету парохіяльного, котрий єго може яко честного, совістного і дуже порядного предприємця, вдоволяючого ся малим доходом, кождому интересованому припоручити.

Корчмин, дня 18 лютого 1888.

I. Черевко, предсїдатель комітету парохіяльного."

В р. 1889 комітет церковний в **Любши,** повіта жидачівского поручив Вп. Павлови Левицкому з Добрачина будову мурованої церкви, котра нинї стоїть вже під дахом. В часї роботи ми мали пагоду пізнати Вп. Павла Левицкого яко чоловіка в тім званю здібного, совістного і пильного, і хоч не виплачувано єму в умовленім часї рат з причини неврожаю минувшого року, то мимо того провадив і провадить дальше будову старанно і совістно, за що заявляємо єму з приємностию прилюдно щиру подяку.

Від гр. к. комітету парохіяльного в Любши 31 жовтня 1890.

Йосиф Терешкевич, парох і предсїдатель комітету. **Дамян Тріщ**, начальник громади і член комітету.

В р. 1889 поручив комітет церковний в **Мостах великих** повіта жовківского, п. Павлови Левицкому з Добрачина будову мурованої великої з пяти копулами церкви. Будову сю провадить пан Павло Левицкий сам старанно, пильно совістно, так що-до штуки майстерскої, як також що-до добірности материялу. Церков наша уже високо піднеслась, мимо невиплаченя наступившої і минувшої рати з причини неврожаю минувшого року, однак п. Павло Левицкий провадить будову і форсує своїми грішми, за що єму комітет публичну подяку засилає і совістно поручає до подібних предприємств.

Мости великі 30 жовтня 1890.

Емиль Дїдицкий, гр. к. парох і предсїдатель комітету церковного. **Гринь Балко**, бурмістр і член комітету, **Іван Балко**, радний і провізор церковний.

На просьбу Вашу потверджаю сим, що Ви яко предприємець будівель вели і виконали крім численних приватних будівель також парафіяльні будівлї конкуренцийні в тутешнім повітї. До них зачисляють ся головно: Парафіяльна мурована церков в Добрачині, така-ж церков в Рожджалові, кілька мурованих і деревляних приходств і богато мурованих шкільних будинків.

Всї тї будівлї виконали Ви совістно, тревало, докладно після пляну, не переступивши кошторисів, і тим способом причинили ся Ви до прикраси околиць тутешного повіту. За се заслужили Ви собі на загальне признанє Ваших спосібностий і ретельности.

Сокаль дня 18 сїчня 1889.

Тхоржевский, Ц. к. Совітник намістництва і староста.
(Печатка сокальского старостсва).

На всяке візванє приїздить зараз на місце.

Лише 2 зр. 20 кр.

Коштує від нинї почавши прегарна сукня дамска (около 6 метрів материї вовняної або кашміру), в найгарнїйші десенї, в паски, цьвіти або крапочки в кождім кольорі незвичайно дешево.

Лише 1·50 зр. коштує купон на комплетні споднї мужескі, з дуже доброї, тревалої, модної берненьскої материї шевіоту, або імітациї камґарну.

Лише 1·90 зр. коштує досконало ідучий алярмовий будильник американьского системи, в добрій нїклевій коперті з приємно звенячим апаратом до будженя.

Лише 2 зр. коштує 2 штук великих простирал, знаменитої і сильної як шкіра якости 2 м. довгі, 145 см. широкі — і дійстно нечувано низька цїна!

Лише 1·65 кр. коштує дера (коц) на копї 1·90/139 см. груба, сильна, майже не до знищеня, темно-сїра з кольоровими бордюрами.

Лише 2 зр коштують 3 сорочки дамскі з доброго, сильного полотна, достаточно великі добре роблені.

Позаяк запас не є дуже великий, прошу кождого, щоб з замовленєм поспішив ся. Посилка за послїплатою або уплатою з гори, а замовленя адресувати треба до **Waaren-Kommissions-Kanzlei, Wien I. Fleischmarkt /NC. APFEL.** 25

ДЛЯ РУСКИХ ГОСПОДИНЬ

вийшли з друку

Приписи
Печеня Тїст сьвяточних

містять

Науку печеня **Баб,** щоби красно виросли і не западали ся:

Баби парені, подільскі, ліктеві, україньскі і т. п. Знамениті **Колачі і Булки**

Найріжнороднїйші **Пляцки, Мазурки** як: міґдаловий з консервою цитриновою, бакалїєвий, макаранїковий, чеколядовий і т. п.

Знамениті **Торти,** як: помадковий, сметанковий, **оріховий, зовсїм в иний спосіб роблений як по цукорнях і перевисшаючий всї дотеперішні добротою.**

Всякі Люкри до убираня тїст.

Тїсточка десерові — Знамениті приписи на найріжнороднїйші Перники і т. п.

Цїна 70 кр.

По присланю переказом почтовим **76 кр.** висилає franco. Друкарня нар. **В. Манецкого,** Львів, ул. Коперніка ч. 7. 30

Інсерати

(„оповіщеня приватні") **як для** „Народної Часописи" так також для „Ґазету Львівскої" принимає лиш „Бюро Дневників" **ЛЮДВИКА ПЛЬОНА**, при улици Кароля Людвика ч. 9, де також знаходить ся Експедиция місцева тих ґазет.

Дуже много гроший

заощадить кождий, хто замовить убранє у фірми низше згаданої. Дістав-єм порученє, велику скількість знаменитих готових мужеских убрань з причини спізненого сезону **скоро і дешево** випродати. Єсьм проте в станї кожде таке убранє мужеске

Лише за 5·50 кр.

спродати, причім ледви цїна роботи є покрита. Тї убраня суть виконані з доброї, тревалої і модної материї в ріжних кольорах і десенях. Фасони нові і відповідно до кождої постати добре зроблені і все два рази більше коштували. За міру подати треба обвід грудий і довготу в кроці. Посилка за послїплатою. Адрес:

Продаж комісова **APFEL. Wien** I. Fleischmarkt /NC. 24

Новість! **Новість!**

Турецкий
Бальзам до заросту бороди

дає з **незвичайно скорим** успіхом

великі вуси

отсю славу кождого молодця. Посилка і за послїплатою. — **Пушка зр. 1·80.**

Набути можна в аптицї під короною **I. Піпеса Львів** пл. Бернардиньска. 12

Ц. к. уприв. рафінерия спіритусу, фабрика руму, лїкерів і оцту
Юлїя Міколяша Наслїдників
Яков Шпрехер і Спілка

поручає найлучші розолїси, лїкери, славні горівки польскі, стару старку, руми краєві і заграничні, коняк, сливовицю і т. д.

Одинока фабрика в краю, що виробляє спірітус без запаху і **алькоголь абсолютний** 100/100 до цїлий лїчничих. 22

Склади для міста Львова:

ул. Коперніка ч. 9., в торговли Вп. Е. Рідля площа Марияцка і в головнім складї вод мінеральних улиця Кароля Людвика ч. 29.

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймає

абонамент на всї дневники по цїнах оригінальних.

Бюро оголошень і дневників

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

до всїх дневників

по цїнах оригінальних.

Поручає ся 9

торговлю вин ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА у Львові.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові

улиця Кароля Людвика число 9, приймає

абонамент на всї дневники по цїнах оригінальних.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.